

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

“ՈՋ ԱՌԱՆՑ ԱՐԵԱՆ”

(Բ. ԿԻՐ. ՅՂՈՒԹԵԱՆ)

(ԵՐԲ. Թ. 1-9)

(ՏՕՏ կարգովիկ էշմամովի)

Սրկնքը չէ որ կը տանի մարդը ճշմարտութեան, այլ սէրը, այսինքն նուիրումին աստուածային զգացումը: Առաջինը պարտականութեանց կանոնն է լսիկ. փորձառուութենէ մակարեւում և արամայանութեամբ հետեցում և կրկնացութիւնն էր, որ կը ցուցնէ անշուշտ ուղիղ ճամբան. բայց երկրորդը անբացատրելի ուղիղութեան հազոյն մէջ իշած և հոն շարժումն ինքնաբերական ոյժ յառաջացում ասն ներգործութիւնն է որ ատով իսկ մարդը ներս կը մղէ այդ ճամբէն:

Այս տեսութիւնը սրտագրաւ օրէն իրականացած կը գտնենք Աստուծոյ Ժողովուրդին կրօնական կեանքի երկու շրջաններուն մէջ, որոնց մին Հին Ուխտն է, կամ Օրէնքի Տնտեսութիւնը, իսկ միւսը՝ Նոր Ուխտը, կամ Շնորհաց Տնտեսութիւնը:

Առաջինին մէջ՝ կրօնքը արդարեւ ոչ այլ ինչ է կարծես եթէ ոչ ծրարական պարտականութեանց կատարում մը միայն. երբայցեւոյ Թղթին հեղինակին մտածումին մէջ նկարագրուած առաջին խորանն էր ան, Սրբութիւնը, ուր սյամենայն ժամ մտանէին քահանայքն, զպաշտամունսն կատարելով. ինչ որ կար անոր մէջ, աշտանակը, սեղանը և հացն նուիրացոյ, կեանքի իրեր են համակ, երկրաւոր սրբարանի (= աշխարհական սրբութիւն) պատկանեալ ամէնքն ալ:

Երկրորդին մէջ՝ կրօնքը խորհուրդ է գլխավորին. նոյն հեղինակին մտածութեան համեմատ, ամէն ինչ որ կայ անոր մէջ՝ խորհրդանշանական է կատարելապէս. ոսկի բուրձաբ կամ խնկոց սեղանը, ուր բոլոր պատկերն է հոգեկան վերացումին, տապանակը՝ որ կը նշանակէ յոյսին անկորընչականութիւնը, մանանան՝ որ երկնային սնունդն է, ծաղկած զաւապանը՝ որ հոգեւոր իշխանութիւնն է, կտակարանաց տախ-

տանիւր՝ որոնք յայտնութեան գրի առնուած խօսքերն են. ու խորանը՝ սրուն մէջ կը պարունակուին այս բոլորը, կը կոչուի Սրբութիւն Սրբոց:

Առաջին դարու քրիստոնէական բարբոտումով իսկ արդէն, Սրբութիւնը Օրէնքն է, այն՝ որ Մովսէսով զրուեցաւ, իսկ Սրբութիւն Սրբոցը՝ Շնորհքը, այն՝ որ Աւետարանով պիտի բերուէր աշխարհի: Աւ ինչպէս երկու խորաններուն իրարմէ քնարովի տարբերութիւնը ոչ միայն այն էր որ մինչ մէկուն մէջ քահանան ամէն օր կը մտնէր պաշտամունք կատարելու համար և միւսին մէջ՝ քահանայապետը միայն, տարին միայն մէկ անգամ, այլ այն մտնաւանդ որ այս վերջինը պարտաւոր էր ինչ մանկ ոչ առանց արեան, նայնպէս Մովսէսականութեան և Քրիստոնէութեան մեծագոյն տարբերութիւնը կը կայանար նուիրումի կամ սիրոյ մեծ խորհուրդին մէջ — Քրիստոնէին տեսականին մէջ, քահանայութիւնը պատկերն է լոկ Յիսուս Քրիստոսի, «Բաւանայապետին յաւիտենից» . Սրբութիւն Սրբոցը, սւր կը մտնէր ան տարին անգամ մը՝ արևմտին զաւարակաց, կը խորհրդանշէր երկինքը, սւր մտաւ ան անգամ մը միայն ի լրամ իր երկրաւոր կեանքին, իրմէ իսկ հեղուած արեան ճամբէն:

Աւ ամէնուս հաւատքն է որ կը սովորեցնէ ալ մեզի թէ իր այդ արիւնով, որ մարդոց նկատմամբ անոր աստուածային սիրոյն անմահ զբաւականն է, այժմ, այդ արիւնով, այսինքն նուիրումի այդ կենդանի գործով է որ միանգամ ընդ միշտ բացուեցաւ Սրբութեանց Սրբութեան վարպետը, ուրկէ այսուհետեւ ազատ մուտք պիտի ունենան դէպի յաւիտենական կեանք, այսինքն դէպի փրկութիւն, ամէն անոնք որ կը հաւատան մեզքէ ազատութեան, Հնդկաց փրկարար ներգործութեան և բարի և սուրբ կեանքի արժանաւորութեան:

Ծորչափ կայ առաջին խորանը, այսինքն որքան ատեն որ օրէնքին գաղափարը կ'իշխէ կրօնքին մէջ, ու ծէսն ու պաշտամունքը միայն կը լեցնեն հաւատքին կեանքը, անյայտ, անմտած կը մնա «սրբութեանց» այսինքն փրկութեան ճամբան: Օրէնքը, ծէսը, պաշտամունքը կը ցուցնեն զայն, բայց սէրը, նուիրումի ոգին է միայն որ կը մտցնեն անոր մէջ:

Առանց սիրոյ, կրօնքը անհասկնալի է. զի ուէրն է նոյն իսկ կրօնքը, քանի որ Աստուած ինքնին սէր է. արիւնը, իբրեւ գերագոյն իրազորութիւն սիրոյ զգացման, այդ հատուածին մէջ զայդ միայն կը նշանակէ:

ս) Եւ առանց արեանո՞. առանց անկեղծ, անվերապահ և անխիբի նուիրումի, ոչ ինչ կայ կեանքին մէջ գեղեցիկ, բարի, փրկարար և տպաւորիչ: Բոլոր մեծագործութիւնները, ամէն սուսքինութիւն, բոլոր նահատակութիւնները, ամէնքն ալ սիրոյ կամ արեան սկզբունքին վրայ կը բարձրանան:

Թ. Ե. Գ.

ՀԱՒԱՏՔԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ԲԱՐՈՅԱՑՈՒՑԻՉ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

(Գ. ԿԻՐ. ՂԵՂԻՍ ՀԱՊԱՂ ՎԱՊԱՏԱՆ) (ՀՌԴՈՎ. Զ. 12-23)

Քրիստոնեան, թէև Քրիստոսի հետ մեղքին համար մեռած և յաւիտեանական կեանքի համար յարութիւն առած ըլլալու իր դործոն հաւատքին շնորհիւ արդարացած՝ այսինքն փրկութեան ընդունակ դարձած, բայց դարձեալ ապարիտ միշտ գորչանալ զինքը ըրջապատող վտանգներէ: Փրկուելու արժանացած ըլլալու գիտակցութիւնը իր մէջ պէտք է ծնի փրկութեան այդ շնորհը անկողուստ պահելու տեական իղձ: Պէտք է ընաւ մտռալ թէ, արդարանալէն ետքն ալ, ցորչափ կ'ապրի մարմինի մէջ, որ վերջապէս լի է տկարութիւններով, ընդունակ է միշտ փորձութեանը Մեղքը՝ այդ մարմինը նոյն իսկ գործածելով իբր զէնք՝ կըրնայ յարձակիլ իր հոգւոյն վրայ: Հարկ է հետեւաբար որ դիմարութեան ոյժ չինէ և պահէ շարունակ իր մէջ, որպէսզի այն ինչ կինսաղործուած հոգին կրկին չմահանայ մեղքին թակարդներուն մէջ բռնուելով:

Ճկանքը կոչու է՞. բայց այս խօսքը ճշմարիտ է քրիստոնէական իմացմամբ և փրկագործութեան տեսակէտով ըմբռնուած աստե՞ն մահաւանդ: Հաւատացեալին մէջ, կեանքը կոչու մը պէտք է լինի միշտ, հոգիին կողմէ մղուած՝ մարմինին յուր ազ-

գուձներուն և աշխարհի հրապուշտեաններուն դէմ: Ու քրիստոնեան պիտի կարենայ միշտ պահել իր ներքին զօրութիւնը այդ կոխին մէջ, որչափ աստե՞ն ի մարմնանայ ստ սկզբունքը թէ սՅրէնքի տակ էջ այլ ես ինքը՝ այլ շնորհք: Ինչպէս մարտիկը չ'ընկերիկի որքան ժամանակ կրնայ նայուածքը չկատել իր դունդին դրօշէն, նոյնպէս քրիստոնեան իր հոգեւորական պայքարին մէջ կը մնայ անվիհեր, ցորչափ չի մոռնար այդ մտածումը Մեղքը, ըստ ինքեան, զօրութիւն մ'է արդարե՞. երբ աշխարհի անկեղծներէն նայուի իր վրայ, քրիստոնէին մէջ «գահանկէց թագաւոր» մըն է սակայն, որ այլ եւս պէտք է կարենայ տիրել անոր վրայ:

Շնորհքը, Աստուծոյ սիրոյն այդ քաղցրութիւնը, ծագած է այլ եւս իր մէջ եւ լուսաւորած իր ներքինը. անկաթելի է որ քրիստոնեան այդ լոյսին մէջ չտեսնէ զայն, այսինքն չճանչնայ այդ շնորհքը, իբրեւ մեղքին տեղ բարձրացած նոր տէր մը, որ այսուհետեւ ալ վարիչ ոյժը պիտի ըլլայ իր կեանքին:

Մարդուն համար, որ վերջապէս բացարձակ էակ մը էջ, կախումի հարկը կը մնայ կարծես միշտ իբրեւ մէկ պահանջը նոյն իսկ իր բնութեան. այդ հարկին հետեւանքով է որ անիկա ենթարկեալ կը մնայ միշտ իրմէ հզօրագոյն զօրութեան մէջ շնորհք է, այսինքն մարմինին իշխանութիւնը, երբ դեռ ճշմարտութեան հաւատքը էջ լուսաւորած զինքը: Քրիստոնեան, լուսաւորուելէն ետքն ալ, Շնորհքը իր մէջ ծագելէն և իր զայն անշէջ պահելէն ետքն ալ, սակայն, մէկ անգամէն և բոլորովին զերծ չի մնար անշուշտ խաւարին ճշող ազդեցութիւններէն. Աստուծոյ թէ մեղքին ծառայելու հարցումը բաւական աստե՞ն կը պահէ զինքը երկուսնորք մէջ. հաւատքին արդարացուցիչ ազդեցութեան մասին երբեմն պատրանքներ կը կազմուին իր մէջ մեղքին հետեւանքները կ'առել չկարենալու աստիճան: Եւ սակայն, երկուսնորք կը փառափ չեղանակ, քանի հաւատացեալը աւելի գիտակցութեամբ անդրադառնայ իր նախկին տիրող ըրած իր ծառայութեանէն իբրեւ եկած մահացուցիչ ազդեցութեանց վերայ, և քանի աստե՞ն և սուրգէ թէ իր նոր տիրող մատուցած իր ծառայութիւնը որչափ կենարար և փրկաւետ է իրեն համար: